

Výběr z pramenů a literatury

Prameny

- BEJL, Jindřich, *Deník legionáře*, Praha 2013.
- BOUČEK, Bohuslav, *Prosím, aby zápisník byl odevzdán mé ženě jako pozůstalost*, Praha 1998.
- BRŮNA, Otakar – JURMAN, Oldřich (ed.), *Deník Františka Prudila z ruské fronty s prologem Oldřicha Jurmana a závěrečnou esejí Otakara Brůny o sváru mozku a srdce*, Praha 1990.
- ČERNOV, L., *Humoristická cesta všech legionářů, kteří se vrátili ze Sibíře přes Ameriku do naší svobodné republiky československé*, Vysoké Mýto 1921.
- DUDEK, František (ed.), *Životní příběh kováře a legionáře Bohuslava Suchánka*, Nymburk 2017.
- FIBICH, Karel, *Povstalci I–V*, Praha 1938.
- GAJDA, Radola, *Moje paměti*, Praha 1920.
- HARTMAN, Anťa, *Cestou ze Sibíře. Dojmy československého legionáře*, Praha 1920.
- CHARVÁT, Josef, *Cestou ze Sibíře do vlasti*, Praha 2001.
- IKA [RAŠE, Rudolf], *Shrabky. Vzpomínky a feuilletony*, Praha 1929.
- JURMAN, Oldřich (ed.), *Legionářská odysea. Deník Františka Prudila z ruské fronty*, Praha 1990.
- JUŘENA, Jan – KRATOCHVÍL, Jiří – PILVOUSEK, Tomáš (eds.), *Legionář, horák, hraničář, odbojář. Deník podplukovníka v. v. Rudolfa Tomaštíka*, Mladá Boleslav 2019.
- KAPLICKÝ, Václav, *Gornostaj*, Praha 1982.
- KRATOCHVÍL, Jaroslav, *Cesta revoluce*, Praha 1928.
- KLIMENT, Josef, *Zápisky legionářovy. Ze života a bojů na Rusi ve světové válce v letech 1914–1919*, Středokluky 2005.

- KOPTA, Josef, *Třetí rota doma*, Praha 1935.
- KOPTA, Josef, *Smějte se s bláznem*, Praha 1939.
- K vítězné svobodě, 1914–1918–1928*, Praha 1928.
- LAPÁČEK, Jiří (ed.), *Cukrář vojákem. Deník legionáře Miloše Suma*, Praha 2019.
- LUDVÍČEK, Jiří (ed.), *Z Vizovic kolem kontinentu. Příběh legionáře Josefa Sulíčka*, Vizovice 2010.
- MACOUN, František, Úryvky mých pamětí, in: STAŠKA, František (ed.), *Legionáři Sobotecka*, Sobotka 1998.
- MEDEK, Rudolf (ed.), *Za domovinu. Legionáři československé mládeži*, Praha 1934.
- NĚMEC, Matěj, *Návraty ke svobodě*, Praha 1994.
- NOVÁKOVI, Martina a Jiří (eds.), *Předával jsem carský poklad. Deník legionáře Františka Nováka*, Praha 2012.
- NOVOTNÝ, Josef, *Smrtí k životu: Kronika přerodu sibiřského legionáře*. Praha 1921.
- OPLETAL, Bedřich, *Anabáze hanáckého medika 1914–1920*, Praha – Lito-myšl 1998.
- Osobní deník Jana Faláře*, in: KREJČOVÁ, Jana (ed.), *Českoslovenští legionáři, rodáci a občané okresu Prachatice*, Prachatice 2000.
- PLESKÝ, Metoděj, *Bratr generál. Památce Stanislava Čečka*, Praha 1931.
- PLESKÝ, Metoděj, *Velezrádci IV–V*, Praha 1938.
- PLESKÝ, Metoděj, *Dějiny 4. střeleckého pluku Prokopa Velikého 1917–1920*. Praha 1927.
- PRAŽSKÝ-SLAVKOVSKÝ, F. I. [PRAŽSKÝ, Ferdinand], *Vítězství. Román ze života ruského legionáře*, Praha 1934.
- RAK, Michal – HOFMAN, Petr (eds.), *Boj s rakouskou hydrou. Deník legionáře Čeňka Klose*, Praha 2016.
- RAK, Michal (ed.), *Denník. Ilustrovaná kronika legionáře Františka Krejčího*, Praha 2018.
- RICHTER, František, *Pod prapory legií. Z táborů zajateckých do Sibíře a kolem světa*, Praha 1920.
- ROSŮLEK, Jan Václav, *Veteráni republiky*, Praha 1930.
- ROUBAL, Vladimír, *Osudy 20. transportu. Ze zápisů a vzpomínek*, Brno 1929.

- RYPL, Václav, *Války rub a líc. Ze vzpomínek ruského legionáře*, Praha 1929.
Starodružiník pod prvním praporem. Deník legionáře Adama Kříže, Praha 2014.
- SVOBODA, Karel, *S vichřicí do dvou světadílů. Dokumentární historie ruského legionáře*, Praha 2006.
- VAIS, Vitalij, *BOS. Bojovníci – Oběti – Spekulanty*, sv. 4, Praha, 1938.
- VALENTA-ALFA, Václav, *Sibiřské jedovatosti*, Brno 1935.
- VANĚK, Otakar – HOLEČEK, Vojta – MEDEK, Rudolf (eds.), *Za svobodu I–IV*, Praha 1926–1929.
- VEJNAR, Jindřich, *Úderný prapor. Kronika prvního úderného praporu „Sibiřských legií“*, Praha 1930.
- VONDRÁČEK, František, *Husité dvacátého století, Deník ruského legionáře*, Praha 1922.
- VLASÁK, Rudolf, *Veselá anabase brášky číslo X*, Praha 1927.
- VLASÁK, Rudolf, *Houpačky na magistrále. Humoresky z Ruska i vlasti*, Praha – Čáslav 1927.
- VLASÁK, Rudolf, *Stíny velké doby. Román z legií*, Praha 1930.
- VLASÁK, Rudolf, *Z těplušky do těplušky a jiné houpačky*, Praha 1929.
- VRBSKÝ, B. – ŠTĚPÁNEK, Zdeněk, *Transport č. 20. Komédie o 3 dějstvích*, Praha 1927.
- VYHNÁNEK, František, *Zápisky ze zajetí a z československého vojska na Rusi*, Plzeň 2018.
- ZEMAN, Adolf, *Československá odyssea. Dojmy čsl. novináře-dobrovolce z cesty na lodi „President Grant“ z Vladivostoku do vlasti*, Praha 1920.
- ZEMAN, Adolf a kol. (eds.), *Cestami odboje. Jak žily a kudy táhly československé legie I–V*, Praha 1926–1929.
- ZEMEK, Oldřich, *Světovým požárem*, Praha 1929.

Periodika

- Československý deník*, 1917–1920.
Československý voják, 1917–1919.
Sibiřská 5, 1925–1928.
Návrat, 1920.
Volnost, 1920.

Odborná literatura

- BIESS, Frank, *Homecomings. Returning POWs and the Legacies of Defeat in Postwar Germany*, Princeton (New Jersey) 2009.
- CTIBOROVÁ, Miroslava a kol., *Českoslovenští legionáři, rodáci a občané okresu České Budějovice*, České Budějovice 2000.
- FIC, Victor Miroslav, *Československé legie v Rusku a boj za vznik Československa 1914–1918, I–III*, Praha – Brno 2006–2008.
- FIDLER, Jiří, *Generálové legionáři*, Brno 1999.
- FRITZ, Stephen, *Frontsoldaten. The German Soldier in World War II*, Lexington 1997.
- GREENE, Bob, *Homecoming. When the Soldiers Returned from Vietnam*, New York 1989.
- HOLMES, Richard, *Obrazy války*, Praha 2011.
- HUNT, Nigel C., *Memory, War and Trauma*, New York 2010.
- CHARFREITAG, Jiří – ŠPITÁLNÍK, Zdeněk, *Československé legie 1914–1920. Stejnokroje a výstroj*, Praha 2014.
- CHILDERS, Thomas, *Soldier from the War Returning. The Greatest Generation's Troubled Homecoming from World War II*, New York 2010.
- KAVENA, Karel, *Dějiny dělostřeleckého pluku Jana Žižky z Trocnova v ruské revoluci a ve vlasti*, Praha 1937.
- KEENE, Jennifer D., *Doughboys, the Great War and the Remaking of America*, Baltimore – London 2001.
- KREJČOVÁ Jana a kol., *Českoslovenští legionáři, rodáci a občané okresu Prachatice*, Prachatice 2000.
- KUDELA, Josef, *Generál St. Čeček. Velitel povolžské fronty*, Brno 1930.
- LEMBCKE, Jerry, *The Spitting Image. Myth, Memory, and the Legacy of Vietnam*, New York 2000.
- MICHL, Jan, *Legionáři a Československo*, Praha 2009.
- PICHLÍK, Karel, *Bez legend*, Praha 1991.
- PICHLÍK, Karel – KLÍPA, Bohumír – ZABLOUDILOVÁ, Jitka, *Českoslovenští legionáři (1914–1920)*, Praha 1996.
- SAK, Robert, *Anabáze. Drama československých legionářů v Rusku (1914–1920)*, Jinočany 1996.

Návrat domů

- SHEFFIELD, Gary (ed.), *War Studies Reader. From the Seventeenth Century to the Present Day and Beyond*. New York 2010.
- SHEPHARD, Ben, *A War of Nerves. Soldiers and Psychiatrists in the Twentieth Century*, Cambridge (Massachusetts) 2001.
- ŠEDIVÝ, Ivan, *Češi, české země a Velká válka*, Praha 2001.
- ŠTEIDLER, František, *Československé hnutí na Rusi. Informační přehled*, Praha 1921.
- VÁCHA, Dalibor, *Bratrstvo. Všední a dramatické dny československých legií v Rusku 1914–1918*, Praha 2015.
- VÁCHA, Dalibor, *Ostrov v bouři. Každodenní život československých legií v ruské občanské válce 1918–1920*, Praha 2016.
- VÁCHA, Dalibor, *Srdce tak bohaté na život. Rudolf Medek a jeho doba (1890–1940)*, Praha 2017.
- VÁCHA, Dalibor, *Horké léto 1918. Čechoslováci ve víru ruské občanské války*, Praha 2018.
- VÁCHA, Dalibor, *Prokletá magistrála. Čechoslováci na Sibiři v roce 1919*, Praha 2019.
- VÁCHA, Dalibor, *S legiemi kolem světa, Evakuace ruských legií po moři z Vladivostoku do vlasti*, in: Jihočeský sborník historický 75, 2006, s. 151–162.
- VÁCHA, Dalibor, *Na Dálném východě. Sonda do každodennosti československých legií v Rusku*, in: Národopisná revue 21 (48), 2011, č. 3, s. 181–191.
- VÁCHA, Dalibor, *Itálie očima legionářů. Italská zkušenost ruských dobrovolců*, in: RAUCHOVÁ, Jitka – JIROUŠEK, Bohumil a kol., *Věda, kultura a politika v československo-italských vztazích 1918–1951*, in: Jihočeský sborník historický 81, 2012, Supplementum 4, s. 59–76.
- VÁCHA, Dalibor, *Cesta do vlasti. Českoslovenští legionáři na světových oceánech 1919–1920*, in: Historie a vojenství 62, 2013, č. 3, s. 4–23.
- VÁCHA, Dalibor, *Až půjdem po Václaváku... Obraz návratu československých legií do vlasti v jejich vzpomínkách a autobiografických románech*, in: Soudobé dějiny 1–2/2018, s. 55–84.
- WINTER, Jay, *Remembering War. The Great War Between Historical Memory and History in the Twentieth Century*, New Haven – London 2006.

Dalibor Vácha

Návrat domů

**Českoslovenští legionáři na cestě z Ruska do vlasti
1919–1920**

Edice Traumata války, svazek 13.

Přebal navrhl Karel Kárász.

Fotografie archiv autora, ČsOL.

Edici řídí Václav Kotrman.

Redakce František Válka.

Vydalo Nakladatelství Epoque s. r. o.,

Kaprova 12, 110 00 Praha 1,

v roce 2020 jako svou 787. publikaci.

První vydání, 224 stran.

Sazbu a litografii provedlo studio Prestig.

Vytiskly Těšínské papírny, s. r. o.

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Knihy Nakladatelství Epoque můžete zakoupit u svého knihkupce nebo si je lze objednat s 25% slevou přímo u nás:

v e-shopu na adrese: www.epocha.cz,

e-mailem na adrese: objednavky@epocha.cz,

písemně na adrese: Kaprova 12/40, 110 00 Praha 1 – Staré Město,

nebo telefonicky na čísle: 224 810 353.

facebook.com/nakladatelstvi.epocha